

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/10060 din 24.10.2024

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (perfecționarea mecanismului de confiscare a bunurilor infracționale) (număr unic 228/MJ/2024) (remis repetat - REA nr.ELO24/9792 din 28.06.2024)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, precum și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md, fiind asigurat accesul părților

interesate la proiect pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

De asemenea, autorul proiectului a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată respectarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe paginile web indicate supra, transparența în procesul decizional a fost asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop *„[...] fortificarea mecanismului de urmărire și identificare a bunurilor infracționale pentru a sprijini organele responsabile de confiscare și executare efectivă a acestora, precum și asigurarea măsurilor de gestionare și planificare a activelor, prin alinierea cadrului normativ național la standardele legislației UE.”*

Autorul a mai precizat că, *„Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea executării acțiunilor din: A. Programul național de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023–2027, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.342/2022: a) „1.2.5. Identificarea și implementarea unor mecanisme corelate cu practica internațională în vederea eficientizării executării hotărârilor de confiscare specială și extinsă, precum și a mecanismelor de vânzare a bunurilor sechestrate”; b) „1.2.7. Revizuirea cadrului legal privind consolidarea capacităților autorităților/instituțiilor responsabile de urmărirea și indisponibilizarea bunurilor infracționale”; c) „1.3.1. Ajustarea/armonizarea reglementărilor naționale în domeniul confiscării bunurilor infracționale în caz de deces, sustragere, în lipsa făptuitorului sau dacă acesta nu este cunoscut, conform standardelor internaționale și cerințelor Uniunii Europene”; d) „1.4.3. Elaborarea și implementarea mecanismului de repatriere a bunurilor confiscate peste hotare sau a contravalorii acestora”; B. Planul de măsuri pentru limitarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice (deoligarhizare), aprobat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană la data de 26 mai 2023, anume „4.2 Consolidarea mecanismului de gestionare și valorificarea a bunurilor sechestrate, mecanismului de confiscare și executare a confiscării bunurilor pe cauze penale, și calcularea și recuperarea prejudiciului cauzat statului prin infracțiuni.”*

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Codului penal, Codului de procedură penală, Codului de executare, Legii nr.371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, Legii nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații, Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratura, Legii nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public privind perfecționarea cadrului normativ prin alinierea la standardele legislației UE a mecanismului de recuperare a bunurilor infracționale.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de *„nota de fundamentare care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ;
- c) obiectivele urmărite și soluțiile propuse;
- e) compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE;
- d) analiza impactului de reglementare;
- f) avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ;
- h) modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent;
- i) măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ.”

Prin argumentele prezentate în nota informativă, autorul a demonstrat necesitatea elaborării proiectului, respectând în același timp cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.d) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină „d) analiza impactului de reglementare”.

Potrivit notei informative: *”Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita cheltuieli financiare din bugetul de stat.”*

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...].”

În mare parte, textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Însă, unele norme din proiect conțin formulări ambigue și astfel vor permite interpretări abuzive la aplicare, nefiind respectate în așa mod rigorile de tehnică legislativă, ale limbajului juridic (analiza detaliată a factorilor de risc și riscuri de corupție identificați în acest sens este prezentată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul se referă la activitatea Agenției de Recuperare a Bunurilor infracționale, a procurorului, instanței de judecată competente, în procesul de recuperare a bunurilor infracționale post condamnare.

Unele norme din proiect, sunt formulate ambiguu și vor permite interpretări abuzive la aplicare, precum și vor crea premise pentru comiterea actelor de corupție (aspectele date au fost analizate detaliat în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art. I pct. 1 (art. 106) potrivit proiectului de lege

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 [...], se modifică după cum urmează: [...]

1. Articolul 106 și articolul 106/1 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 106. Confiscarea specială

(1) Confiscarea specială constă în trecerea, forțată și gratuită, în proprietatea statului a bunurilor indicate la alin. (2). În cazul în care aceste bunuri nu mai există, nu pot fi găsite, nu pot fi recuperate sau confiscarea acestora este imposibilă din orice alt motiv, se confiscă un alt bun echivalent sau contravaloarea acestora. [...]

(3) Dacă bunurile rezultate din infracțiuni și veniturile sau foloasele de la aceste bunuri au fost comasate cu bunurile dobândite legal, se confiscă acea parte din bunuri sau contravaloarea acestora care corespunde valorii bunurilor rezultate din infracțiuni și a veniturilor sau foloaselor de la aceste bunuri.”

Obiecții:

Cu referire la norma propusă la art. 106 alin. (1), utilizarea cuvintelor *“un alt bun echivalent”* presupune că instanța de judecată dispune aplicarea confiscării pe un bun similar, cu aceleași caracteristici și aceeași valoare. *Or, în concepția legiuitorului european confiscarea ar viza bunuri cu o valoare echivalentă.*

Pct. 26 din Preambulul Directivei 2024/1260 prevede că *„Pe lângă măsurile de confiscare prin intermediul cărora autoritățile sunt abilitate să îi priveze pe infractori de instrumente sau de produse, sub rezerva unei condamnări definitive, este necesar să se permită confiscarea unor bunuri de valoare echivalentă cu respectivele instrumente sau produse astfel încât să se captureze bunuri de valoare echivalentă cu instrumentele și produsele unei infracțiuni, atunci când este imposibilă confiscarea unor astfel de instrumente și produse”.*

În cazul în care bunurile care fac obiectul confiscării speciale nu mai există, nu pot fi găsite, nu pot fi recuperate sau confiscarea acestora este imposibilă din orice alt motiv, măsura confiscării ar trebui să vizeze cu prioritate alte bunuri de o valoare echivalentă, în detrimentul confiscării contravalorii bunurilor menționate la alin. (2). Astfel, confiscarea contravalorii ar trebui să fie dispusă de către instanța de judecată

numai dacă, în cadrul procesului penal, nu au fost identificate sau nu a fost posibil de identificat alte bunuri ce pot fi urmărite.

Necesitatea unei asemenea măsuri, care prioritizează confiscarea bunurilor de valoare echivalentă în detrimentul confiscării contravalori asigură consolidarea eficienței măsurilor de recuperare.

Confiscarea altor bunuri de o valoare echivalentă asigură o recuperare mai rapidă și directă a valorii bunurilor suspuse confiscării speciale.

Procedura de recuperare a contravalorii poate fi complicată și de lungă durată, aceasta implicând alocarea de resurse suplimentare pentru identificarea și urmărirea bunurilor după pronunțarea unei hotărâri de către instanța de judecată în procesul penal. Pe când confiscarea altor bunuri de valoare echivalentă poate fi aplicată imediat, în funcție de bunurile identificate.

Totodată, în ceea ce privește expresia *"bunurile rezultate din infracțiuni și veniturile sau foloasele de la aceste bunuri"* prevăzută la art.106 alin.(3), aceasta se referă la bunurile stipulate la alin.(2) lit.b) din același articol, ceea ce ar putea duce la incertitudini în aplicare. Or, mai sunt și alte categorii de bunuri care pot fi comasate cu bunurile dobândite legal, cum ar fi cele specificate la lit.a), c), e), f) din alin.(2).

Recomandări:

La art.106 alin.(1) propus de proiect, se recomandă de a substitui textul *"în cazul în care aceste bunuri nu mai există, nu pot fi găsite, nu pot fi recuperate sau confiscarea acestora este imposibilă din orice alt motiv, se confiscă un alt bun echivalent sau contravaloarea acestora."* cu textul *"în cazul în care bunurile indicate la alin. (2) nu mai există, nu pot fi găsite, nu pot fi recuperate sau confiscarea acestora este imposibilă din orice alt motiv, se confiscă prioritar alte bunuri cu o valoare echivalentă, iar în lipsa acestora contravaloarea bunurilor prevăzute la alin. (2)".*

La art.106 alin.(3) propus de proiect, se propune de a substitui cuvintele *"rezultate din infracțiuni și veniturile sau foloasele de la aceste bunuri"* cu textul *"indicate la alin.(2)".*

La fel, având în vedere argumentele prezentate pentru alin.(1) al art.106 propus de proiect, se recomandă completarea cuvântului *"sau"* cu cuvintele *"alte bunuri cu o valoare echivalentă ori"*.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu

- 2 -

Art.I pct.1 (art.106/1) potrivit proiectului de lege

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 [...], se modifică după cum urmează: [...]

1. Articolul 106 și articolul 106/1 vor avea următorul cuprins: [...]

Articolul 106/1. Confiscarea extinsă [...]

(9) Confiscarea extinsă se aplică și în cazul în care o persoană nu poate fi trasă la răspundere penală din cauza decesului sau este liberată de răspundere penală sau de pedeapsă din motivele prevăzute de prezentul cod sau dacă a fost aplicată amnistia. Confiscarea extinsă se aplică și în cazul încetării procesului penal pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare, mai puțin grave sau grave."

Obiecții:

Potrivit art.16 alin.(2) din Cod penal, *"Infracțiuni ușoare se consideră faptele pentru care legea penală prevede în calitate de pedeapsă maximă pedeapsa închisorii pe un termen de până la 2 ani inclusiv.*

Astfel, conform art.106/1 alin.(2) lit.c) propus de proiect, confiscarea extinsă se dispune dacă se întrunește și condiția că au fost săvârșite infracțiunile indicate la alin.(1) pentru care legea prevede pedeapsa închisorii pe un termen de cel puțin 4 ani.

Prin urmare, confiscarea extinsă nu poate fi aplicată pe temeiuri de nereabilitare în cazul săvârșirii unei infracțiuni ușoare.

Recomandări:

Se recomandă de a exclude de la art.106/1 alin.(9) textul „ușoare”.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 3 -

Art.I pct.2 (art.106/2) potrivit proiectului de lege

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 [...], se modifică după cum urmează: [...]

2. Codul se completează cu articolul 106/2 cu următorul cuprins:

„Articolul 106/2. Confiscarea aplicată terților

(1) Bunurile obiect al confiscării speciale și extinse ce au fost transferate de către bănuít, învinuit sau inculpat unor persoane terțe fizice sau juridice sau care au fost dobândite de către acestea de la bănuít, învinuit sau inculpat se confiscă în condițiile alin. (2) și (3).

Obiecții:

Într-o interpretare *stricto sensu*, bunurile ce fac obiect al confiscării speciale și extinse ar reprezenta doar bunurile prevăzute la art.106 alin.(2) și art.106/1 alin.(1). Totuși, dispozițiile acestor articole prevăd posibilitatea confiscării și altor bunuri de valoare echivalentă sau a unei părți din bunuri, dacă au fost comasate cu bunuri dobândite legal.

Astfel, considerăm că norma propusă la art.106/2 alin.(2) nu acoperă toate situațiile în care bunurile care pot fi confiscate special sau extins au fost transferate unor terți.

Recomandări:

Întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de coruptibilitate, se recomandă următorul cuprins pentru art.106/2 alin.(1):

„(1) Bunurile, care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse în condițiile prevăzute la art.106 și, respectiv art.106/1, ce au fost transferate unor persoane terțe fizice sau juridice ori au fost dobândite, direct sau indirect, de către acestea de la bănuít, învinuit sau inculpat se confiscă în condițiile alin.(2) și (3)”.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.II pct.1, 22, 28 potrivit proiectului de lege

Art.II - Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează:

1. Articolul 6: [...]

La punctul 20¹⁾ la noțiunea investigații financiare paralele, se exclude textul „în sensul Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”, iar la final se completează cu textul „sau cu scopul identificării și urmăririi bunurilor care fac sau pot face obiectul măsurilor de indisponibilizare și confiscare.” [...]

22. La articolul 229/2 [...]

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul urmăririi penale cu privire la una sau mai multe infracțiuni, cu excepția infracțiunilor ușoare, dintre care cel puțin una este prevăzută la art. 140/1–142, 144, 158, 164, 165, 165/1, 166/1, 167, 168, 171 alin. (2) lit. a) și alin. (3) lit. b), 172 alin. (2) lit. a) și alin. (3) lit. a), 173–175/1, 181/2–181/3, 206, 208–208/2, 217/1, 217³⁾, 220, 220/1, 223, 224, 227–229, 230, 236, 237, 239–239/1, 240, 242/1–244, 245–245/8, 245/10, 245/12, 246, 248–249, 250/1, 259–260/6, 260/8, 275, 278–280, 283, 284, 289/1, 290, 292, 295–295/2, 324–329, 330/2, 332–335/1, 342–343 și 362/1 din Codul penal, precum și în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu prevăzute la art.190 și 191 din Codul penal, organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărirea și identificarea bunurilor infracționale, precum și acumularea probelor cu privire la acestea, în condițiile art. 258 din prezentul cod.”

se completează cu alineatul (2/1) cu următorul cuprins:

„(2/1) Dispozițiile alin. (2) se aplică și în cazul infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală.”

La alineatul (3) după cuvintele „faza urmăririi penale” se completează cu cuvintele „sau nu a fost dispusă”, iar textul „investigațiilor financiare paralele în vederea urmăririi” se substituie cu textul „sau dispunerea investigațiilor financiare în sensul art.9/1 din Legea nr. 48/2017 cu privire la Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în vederea urmăririi și identificării”. [...]

28. Articolul 274 se completează cu alineatul (3/2) cu următorul cuprins:

„(3/2) Odată cu începerea urmăririi penale cu privire la una sau mai multe infracțiuni dintre care una este de natură să genereze avantaje economice în proporții mari și există bănuială rezonabilă ca a fost săvârșită de un grup criminal organizat ori de o organizație criminală, procurorul dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele.”

Obiecții:

Primo, cu referire la art.6 pct.20/1), nu este evidentă necesitatea de a include în definiția noțiunii de “investigații financiare paralele” expresia “sau cu scopul identificării și urmăririi bunurilor care fac sau pot face obiectul măsurilor de indisponibilizare și confiscare”, în contextul în care urmare a modificărilor propuse de proiect, art.229/2 alin.(1) va avea avea următorul cuprins: „*în vederea urmăririi și identificării bunurilor infracționale și acumulării probelor cu privire la bunurile respective, organul de urmărire penală desfășoară investigații financiare paralele*”.

Ca urmare, scopul identificării și urmăririi bunurilor infracționale reiese din textul normei prevăzute la art. 229/2, respectiv nu este necesară dublarea acestuia în definiția noțiunii de “investigații financiare paralele”.

În aceeași ordine de idei, se constată caracterul lacunar al normelor propuse la art.229/2 alin.(2/1) și art.274 alin.(3/2).

Astfel, cu referire la art.229/2 alin.(2/1), nu sunt clare dispozițiile articolului respectiv în condițiile în care

alin.(2) face referință la posibilitatea dispunerii investigațiilor financiare paralele în cazul săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 284 „Crearea sau conducerea unei organizații criminale”. La fel, majoritatea infracțiunilor prevăzute la alin.(2) prevăd ca circumstanță agravantă săvârșirea infracțiunii de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală.

În ceea ce privește art.274 alin.(3/2) propus de proiect, remarcăm că intenția autorului este de a reglementa posibilitatea efectuării investigațiilor financiare paralele de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale în situația când este săvârșită o infracțiune de un grup criminal organizat ori de o organizație criminală, iar subiectul/subiecții infracțiunii nu este/sunt identificați sau în lipsa atribuirii unei calități procesuale de bănuț, învinuit, însă în cardul urmăririi penale persistă necesitatea urmăririi și identificării bunurilor infracționale chiar din momentul începerii cauzei penale.

Aici se remarcă că aceste prevederi potrivit proiectului reprezintă o excepție de la regula stabilită de art. 229/2 alin.(2) coroborat cu art.6 pct.20/1) și din aceste considerente trebuie să se regăsească la art.229/2, deoarece articolul respectiv descrie procesul de efectuare a investigațiilor financiare paralele.

Deși autorul proiectului face referință doar la procuror în calitate de subiect care poate dispune către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele este necesar de a acorda competența de a dispune efectuarea investigațiilor financiare paralele și organului de urmărire penală, deoarece acesta tot efectuează urmărirea penală în cauze penale săvârșite de un grup criminal organizat ori de o organizație criminală.

De asemenea, este necesară extinderea posibilității de a efectua investigații financiare paralele și în cazul infracțiunii de spălare de bani, deoarece, în majoritatea cazurilor, obiectul infracțiunii prevăzute la art. 243 din Codul penal, care constituie și obiectul confiscării speciale conform art. 106 alin. (2) lit. f) din Codul penal, este identificat mai rapid decât subiectul infracțiunii.

Secundo, propunerea de modificare a alin.(2) al art.229/2 se impune a fi reexaminată sub aspectul laturii obiective a infracțiunilor. Se menționează că norma indică la infracțiunile prevăzute la art.171 alin.(3) lit.b), art.172 alin.(3) lit.a), art.173–175/1 din Cod penal, care nu sunt generatoare de avantaje economice/venituri ilicite, dar nu menționează de altfel infracțiunile generatoare de aceste avantaje/venituri, respectiv cele prevăzute la art.244/1 - 244/3, art.252, 253 din Cod penal. Ambiguitatea normei respective exclude în așa mod din competența ofițerului de urmărire penală de a dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărirea bunurilor infracționale în cazul infracțiunilor prevăzute la art.244/1 - 244/3, art.252, 253 din Cod penal, precum și acumularea probelor cu privire la acestea, în condițiile art.258 din Cod de procedură penală.

Un alt aspect, se invocă caracterul lacunar al modificărilor propuse de proiect pentru art.229/2 alin.(3), textul propus nu are nici un sens logic, acesta având două abordări diferite cu privire urmărirea și identificarea bunurilor la faza de judecare a cauzei, și anume:

1. Când au fost emisă delegație la faza urmăririi penală însă nu a putut fi executată. În acest caz, procurorul dispune prin ordonanță continuarea, însă nu este clar care activități să fie continuate, în condițiile în care sintagma „*investigațiilor financiare paralele*” se propune a fi exclusă.

2. Când nu a fost emisă delegație la faza urmăririi penală. Această situație presupune emiterea unei ordonanțe privind dispunerea efectuării investigațiilor financiare în sensul art. 9/1 din Legea nr. 48/2017 cu privire la Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, în vederea urmăririi și identificării bunurilor infracționale la judecarea cauzei penale în instanța de judecată.

Alin.(3) are drept scop extinderea procedurilor de identificare și urmărire a bunurilor infracționale la faza de judecată a cauzei. Respectiv, este necesar de a face distincție între investigații financiare paralele și investigații financiare.

Primele sunt reglementate de Codul de procedură penală, iar celelalte se propun a fi reglementate, conform proiectului prin operarea modificărilor la Legea nr.48/2017.

Reieșind din cele expuse considerăm că este necesar de a avea o abordare unică cu privire la identificarea și urmărirea bunurilor la faza de judecată.

Suplimentar, având în vedere că noțiunea de investigații financiare paralele constă în totalitatea acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigație în scopul acumulării probelor (...), activități improprii fazei de judecată și care nu pot fi extinse la această fază, considerăm că la această etapă a procesului penal urmează a fi efectuate doar investigații financiare în sensul Legii nr.48/2017 așa cum este formulat în prezentul proiect de lege.

Recomandări:

La art.6 pct.20/1) (art.II pct.1 din proiect), se propune de a substitui cuvintele „sau cu scopul identificării și urmării bunurilor care fac sau pot face obiectul măsurilor de indisponibilizare și confiscare” cu textul „sau cu scopul identificării și urmării bunurilor infracționale în condițiile art. 229/2 alin. (2/1)”.

La art.229/2 alin.(2) din proiect, recomandăm excluderea textului ”171 alin. (3) lit. b), 172 alin. (3) lit. a), 173–175/1”, substituirea textului ”242/1-244” cu textul ”242/1-244/3” și completarea după textul ”250/1,” cu textul ”252, 253,”.

La art.229/2 alin.(2/1) (art.II pct.22 din proiect), se propune următorul cuprins: „(2/1) Odată cu începerea urmării penale cu privire la una sau mai multe infracțiuni dintre care una este de natură să genereze avantaje economice în proporții mari și există bănuială rezonabilă ca a fost săvârșită de un grup criminal organizat ori de o organizație criminală sau a fost săvârșită infracțiunea prevăzută la art. 243 din Codul penal, prin derogare de la dispozițiile art. 6 pct. 20/1), lipsa bănuitalui sau învinuitului, organul de urmărire penală sau procurorul poate dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare paralele în scopul urmării și identificării bunurilor care fac obiectul unei eventuale confiscări.”

La art.229/2 alin.(3) (art.II pct.22 din proiect), se propune următorul cuprins: “(3) Dacă la terminarea urmării penale, procurorul constată că delegația, dispusă conform prevederilor art.258 alin.(3) Cod de procedură penală, nu poate fi finalizată într-un termen rezonabil, dispune încetarea investigațiilor financiare paralele cu întocmirea procesului-verbal de consemnare a investigațiilor financiare paralele. În cazul în care constată necesitatea identificării și urmării bunurilor inculpatului, care a săvârșit cel puțin una din infracțiunile prevăzute la alin. (2), până la trimiterea cauzei în judecată, procurorul dispune prin ordonanță efectuarea investigațiilor financiare în sensul art.9/1 din Legea nr.48/2017 cu privire la Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. Rezultatele investigațiilor financiare se consemnează într-un proces-verbal care împreună cu materialele acumulate se expediază procurorului.”

La pct.28, se propune excluderea preverilor propuse pentru art.274 alin.(3/2).

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu

Art.II pct.52 potrivit proiectului de lege

Art.II - Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

52. Capitolul IX din titlul III partea specială se completează cu o secțiune nouă cu următorul cuprins: [...]

Articolul 559⁴. Transmiterea spre recunoaștere și punerea în executare a hotărârii judecătorești naționale cu privire la confiscarea bunurilor care se afla peste hotarele țării.

(1) La demersul organului care pune în executare hotărârea judecătorească națională cu privire la confiscarea bunurilor, Ministerul Justiției inițiază procedura de recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești definitive naționale cu privire la confiscarea bunurilor care se afla peste hotarele țării.

(2) În cazul în care bunurile supuse confiscării au fost indisponibilizate în cadrul procesului penal, cererea de recunoaștere și executare se transmite către Ministerul Justiției de instanța judecătorească națională care a adoptat hotărârea judecătorească cu privire la confiscarea bunurilor care se află peste hotarele țării.

(3) Hotărârea judecătorească națională cu privire la confiscare se transmite spre recunoaștere statului străin unde:

a) sunt motive întemeiate să se considere că persoana fizică sau juridică față de care a fost adoptată hotărârea respectivă deține bunuri sau venituri, atunci când hotărârea are ca obiect confiscarea unei sume de bani;

b) sunt motive întemeiate să se considere că bunurile care sunt supuse confiscării se află în străinătate, atunci când hotărârea respectivă are ca obiect un bun sau o parte dintr-un bun.

(4) În cazul în care nu sunt identificate circumstanțele prevăzute la alin. (3) hotărârea judecătorească națională cu privire la confiscare se transmite spre recunoaștere statului în care domiciliază sau își are sediul persoana fizică sau juridică a cărei bunuri sunt supuse confiscării."

Obiecții:

Analizând prevederile propuse de proiect la art.559/4 Cod de procedură penală, acestea se referă doar la confiscare, nefiind clar modul de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării.

La fel, este neclară utilizarea expresiei "unei sume de bani" la lit.a) din alin.(3) al aceluiași articol. În acest sens, se remarcă că în legislația națională se utilizează termenul de "confiscare a contravalorii bunurilor care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse". Ca urmare se prezumă că autorul se referă la confiscarea prin echivalent (value based confiscation).

În plus, argumentele prezentate de autor în sinteza obiecțiilor și propunerilor referitoare la expresia „confiscarea unei sume de bani”, care face trimitere la Regulamentul (UE) 2018/1805 din 14 noiembrie 2018 privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare, nu reflectă în totalitate intenția legiuitorului european.

Art.18 alin.(2) sau Anexa II din Regulament (UE) face referință la expresia "confiscarea unei sume de bani care să corespundă valorii bunului care urma să fie confiscat", adică ceea ce în legislația Republicii Moldova ar echivala cu termenul de „confiscare a contravalorii bunului care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse”.

Totodată, argumentul autorului, conform căruia terminologia ar trebui interpretată *lato senso* pentru ca să cuprindă toate tipurile de hotărâri, cum ar fi confiscarea contravalorii bunurilor, recuperarea prejudiciului cauzat de infracțiune statului, compensarea cheltuielilor de judecată, nu are suport juridic în condițiile în care art.559/4 potrivit proiectului se referă *in concreto* la hotărâri de confiscare, ceea ce este distinct de o

hotărâre cu privire la recuperarea prejudiciului (deoarece urmează a fi satisfăcută acțiunea civilă) sau de compensare a cheltuielilor de judecată.

Recomandări:

Recomandăm reexaminarea normei propuse la art.559/4 și completarea proiectului cu prevederi privind modul de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării.

La fel, la lit.a) din alin.(3) al aceluiași articol, recomandăm de a substitui cuvintele "unei sume de bani" cu cuvintele "contravalorii bunurilor care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse".

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 6 -

Art.VI pct.1 potrivit proiectului de lege

Art. VII – Legea nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale [...], se modifică după cum urmează:

1. Articolul 2

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Prezenta lege se aplică în cazul infracțiunilor prevăzute în art.229/2 din Codul de procedură penală.” [...]

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Prezenta lege se aplică în cadrul procedurii de executare a hotărârilor judecătorești cu privire la confiscarea bunurilor și repararea prejudiciului cauzat de infracțiune statului.”

Obiecții:

Pentru a nu admite interpretări abuzive la aplicare, norma propusă la art.2 alin.(2) trebuie să fie clară și precisă. În acest caz, trimiterea la art.229/2 Cod de procedură penală este una generală, în condițiile în care alin.(1) din articolul citat excedează sfera de competență a Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale.

Este necesară specificarea exactă a alineatului care prevede infracțiunile, în cazul cărora se aplică reglementările Legii nr. 48/2017. Potrivit proiectului, alin.(2) al art.229/2 stabilește exhaustiv infracțiunile, în cazul cărora organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale urmărirea bunurilor infracționale, precum și acumularea probelor cu privire la acestea.

Totodată, potrivit alin.(5) al art.2 din proiect, domeniul de aplicare al Legii nr.48/2017, ar crea confuzie cu privire la situațiile în care se aplică legea citată. Respectiv, se consideră oportun de a reformula prezentul alineat similar prevederilor alin.(3) din același articol în redacția în vigoare, conform căruia, "Prezenta lege se aplică și în cazurile liberării de răspundere penală". În acest sens, alin.(3) utilizează cuvântul „și”, care are înțelesul de „inclusiv”.

Recomandări:

La art.2 alin.(2) din proiect, reieșind din comentariile expuse mai sus, precum și a celor de la obiecția nr.4 din prezentul raport, recomandăm substituirea textului "art.229/2" cu textul "art.229/2 alin.(2) - (3)".

La art.2 alin.(5) din proiect, se propune completarea cuvintelor "se aplică" cu cuvântul "și".

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Norme de trimitere defectuoase ● Lipsa/insuficiența transparenței funcționării entităților publice 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Generale
---	--

- 7 -

Art.VII pct.4 (art.9/2) potrivit proiectului de lege

Art.VII - Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale [...], se modifică după cum urmează: [...]

4. Se completează cu articolele 9/1 și 9/2 cu următorul cuprins: [...]

Articolul 9/2. Acumularea informației [...]

(2) În procesul de investigații financiare, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale are dreptul să solicite de la persoanele juridice de drept public, de la instituțiile financiare și de la furnizorii de servicii de comunicații electronice documentele și informația necesară în vederea urmăririi și identificării bunurilor care nu au proveniență legală ori care sînt sau pot fi obiect al măsurilor asigurătorii, măsurilor de indisponibilizare și/sau al confiscării. Informațiile solicitate se prezintă Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale gratuit în cel mai restrâns termen. [...]

(4) Solicitarea informației prevăzută în prezentul articol se înaintează de către șeful Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale.”

Obiecții:

Primo, cu referire la art.9/2 alin.(2), examinând norma propusă, se constată că aceasta stabilește un spectru de informații ce pot fi obținute de la furnizori de date relevante, care este prea îngust. Aceasta ar putea conduce la situația în care investigațiile financiare paralele să nu fie realizate sub toate aspectele, complet și obiectiv. În acest sens, este esențial de subliniat că informațiile relevante pentru aceste investigații pot fi deținute și de persoanele juridice de drept privat și persoane fizice.

Secundo, prevederile propuse la alin.(5) al art.9/2 din Legea nr.48/2017 nu sunt necesare, odată ce alin.(2) al aceluiași articol reglementează modul în care Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale are dreptul să solicite documentele/informațiile necesare pentru realizarea investigațiilor financiare. Respectiv, stabilirea expresă prin lege a subiectului caruia îi revine competența de a înainta solicitarea, la caz șefului Agenției, nu este oportună. Or, Agenția este o subdiviziune a Centrului Național Anticorupție, autoritate care stabilește propriile reguli de întocmire a documentelor, de coordonare/semnare a acestor.

Recomandări:

La art.9/2 alin.(2), recomandăm completarea cuvintelor ”*persoanele juridice de drept public*” cu textul „*de la persoanele juridice de drept privat, de la persoanele fizice*”.

La art.9/2 alin.(4), recomandăm excluderea normei.

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative ● Lipsa/insuficiența accesului la informația de interes public 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Generale
--	--

Art.VII pct.5 (art.10 alin.(1/1) potrivit proiectului de lege

Art.VII - Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale [...], se modifică după cum urmează: [...]

5. Articolul 10:

se completează cu alineatul (1/1) cu următorul cuprins:

„(1/1) Indisponibilizarea bunurilor infraționale prin emiterea ordinului de înghețare constă în interzicerea temporară a transferului, a distrugerii, a transformării, a înstrăinării ori a deplasării bunurilor în vederea confiscării acestuia sau asumarea temporară a administrării ori a controlului asupra bunurilor.”

Obiecții:

Înghețarea bunurilor poate fi dispusă nu doar în vederea confiscării, dar și pentru repararea prejudiciului sau garantarea asigurării amenzii. Se remarcă că confiscarea reprezintă doar o parte a procesului de recuperare, însă procesul de recuperare are și scopul de reparare a prejudiciului cauzat sau garantarea executării amenzii.

Recomandări:

Propunem excluderea cuvintelor „în vederea confiscării acestuia” sau substituirea cuvintelor “în vederea confiscării acestuia” cu cuvintele “în vederea recuperării bunurilor infraționale.”

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa/insuficiența transparenței funcționării entităților publice

Riscuri de corupție:

- Generale

Obiecție generală la proiect

Obiecții:

Având în vedere că sunt măsuri de siguranță distincte, precum confiscarea specială și confiscarea extinsă, normele propuse de proiect necesită a fi revizuite în sensul completării cu cuvântul “confiscării”. În acest sens, prin utilizarea cuvintelor “confiscării speciale sau extinse” proiectul astfel generează interpretări diverse cu referire la măsurile de siguranță menționate. Ca urmare, există riscul ca, în dependență de interes/scop urmărit, într-o anumită situație să se înțeleagă ca fiind o măsură de siguranță cu denumirea de “confiscare specială și extinsă”, iar într-o altă situație ca fiind două măsuri - cea de “confiscare specială” și ce de “confiscare extinsă”.

Recomandări:

Propunem substituirea pe tot parcursul proiectului a cuvintelor “confiscare specială sau extinsă” cu cuvintele “confiscare specială sau confiscare extinsă” la caz gramatical corespunzător.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Generale
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Ministerul Justiției și are drept scop fortificarea mecanismului de urmărire și identificare a bunurilor infracționale pentru a sprijini organele responsabile de confiscare și executare efectivă a acestora, precum și asigurarea măsurilor de gestionare și planificare a activelor, prin alinierea cadrului normativ național la standardele legislației UE.

Prin proiect se propune modificarea Codului penal, Codului de procedură penală, Codului de executare, Legii nr.371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratura, Legii nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

Proiectul promovează interesul public privind perfecționarea cadrului normativ prin alinierea la standardele legislației UE a mecanismului de recuperare a bunurilor infracționale.

Însă, în urma analizei proiectului de lege, se constată că amendamentele propuse denotă unele deficiențe privind măsura confiscării a bunurilor care fac obiectul confiscării speciale, categoriile de infracțiuni în cazul cărora nu se aplică confiscarea extinsă, a modului de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării, spectrul de informații ce pot fi obținute de la furnizori de date relevante, înghețarea bunurilor, măsurile de siguranță distincte, precum confiscarea specială și confiscarea extinsă.

Prin urmare, proiectul de decizie conține factori de risc și riscuri de corupție, fiind recomandabil revizuirea acestuia prin prisma obiecțiilor și recomandărilor prezentate în prezentul raport de expertiză anticorupție.

24.10.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ, Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2024.10.24 16:34:34 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9792 din 28.06.2024

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (perfecționarea mecanismului de confiscare a bunurilor infracționale) (număr unic 228/MJ/2024)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, precum și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

De asemenea, autorul proiectului a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată respectarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe paginile web indicate supra, transparența în procesul decizional a fost asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop *“[...] fortificarea mecanismului de urmărire și identificare a bunurilor infracționale pentru a sprijini organele responsabile de confiscare și executare efectivă a acestora, precum și asigurarea măsurilor de gestionare și planificare a activelor, prin alinierea cadrului normativ național la standardele legislației UE.”*

Autorul a mai precizat că, *“Prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea executării acțiunilor din: A. Programul național de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023–2027, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.342/2022: a) „1.2.5. Identificarea și implementarea unor mecanisme corelate cupractică internațională în vederea eficientizării executării hotărârilor de confiscare specială și extinsă, precum și a mecanismelor de vânzare abunurilor sechestrate”; b) „1.2.7. Revizuirea cadrului legal privind consolidarea capacităților autorităților/instituțiilor responsabile de urmărirea și indisponibilizarea bunurilor infracționale”; c) „1.3.1. Ajustarea/armonizarea reglementărilor naționale în domeniul confiscării bunurilor infracționale în caz de deces, sustragere, în lipsa făptuitorului sau dacă acesta nu este cunoscut, conform standardelor internaționale și cerințelor Uniunii Europene”; d) „1.4.3. Elaborarea și implementarea mecanismului de repatriere a bunurilor confiscate peste hotare sau a contravalorii acestora”; B. Planul de măsuri pentru limitarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice (de oligarhizare), aprobat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană la data de 26 mai 2023, anume „4.2 Consolidarea mecanismului de gestionare și valorificarea a bunurilor sechestrate, mecanismului de confiscare și executare a confiscării bunurilor pe cauze penale, și calcularea și recuperarea prejudiciului cauzat statului prin infracțiuni.”*

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Codului penal, Codului de procedură penală, Codului de executare, Legii nr.371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, Legii nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații, Legii nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public privind perfecționarea cadrului normativ prin alinierea la standardele legislației UE mecanismului de recuperare a bunurilor infracționale.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;

- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare".*

Prin argumentele prezentate în nota informativă, autorul a demonstrat necesitatea elaborării proiectului, respectând în același timp cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: *”Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita cheltuieli financiare din bugetul de stat.”*

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

- a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]*
- c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]*
- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]*
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;*
- g) se evită tautologiile juridice;*
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]*”.

În mare parte, textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Însă, unele norme din proiect conțin formulări ambigue și astfel vor permite interpretări abuzive la aplicare, nefiind respectate în așa mod rigorile de tehnică legislativă, ale limbajului juridic (analiza detaliată a factorilor de risc și riscuri de corupție identificați în acest sens este prezentată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii în ceea ce privește confiscarea extinsă în cazul încetării procesului penal în faza judecării cauzei, competența Serviciului Fiscal de Stat de a înainta în instanța de judecată un demers pentru soluționarea modului de punere în executare a hotărârii judecătorești de confiscare, modul în care bunurile confiscate revin statului în lipsa unui acord cu statul solicitant.

Totodată, proiectul restrânge domeniul de aplicare al Legii nr.48/2017 la procedurile de executare a hotărârilor de confiscare și de reparare a prejudiciului cauzat de infracțiune statului, fapt ce contravine înțelesului noțiunii de *”investigații financiare paralele”*, prevăzut la art.6 pct.20/1) Cod de

procedură penală.

Aspectele date au fost analizate detaliat în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul se referă la activitatea Agenției de Recuperare a Bunurilor infracționale, procurorului, instanței de judecată competente, în procesul de recuperare a bunurilor infracționale post condamnare.

Unele norme din proiect, sunt formulate ambiguu și vor permite interpretări abuzive la aplicare, precum și creează premise pentru comiterea actelor de corupție (aspectele date au fost analizate detaliat în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -

Art.I pct.2 potrivit proiectului de lege

Art. I – Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002 [...], se modifică după cum urmează: [...]

2. Articolul 106/1 se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) Confiscarea extinsă se dispune și în cazul când urmărirea penală în privința persoanei se încetează dacă a intervenit termenul de prescripție, decesul făptuitorului sau aplicată amnistia.”

Obiecții:

Astfel, potrivit completărilor propuse de proiect la art.106/1 din Cod penal, confiscarea extinsă se dispune și în cazul când urmărirea penală în privința persoanei se încetează dacă a intervenit termenul de prescripție, decesul făptuitorului sau aplicată amnistia. În formula propusă, norma exclude aplicarea instituției confiscării extinsă și în cazul încetării procesului penal în faza judecării cauzei, ceea ce nu corespunde modificărilor propuse la Cod de procedură penală - art.350 alin.(1) (art.II pct.32) și art.332 alin.(6) (art.II pct.31).

În acest sens, integrând amendamentele propuse de proiect cu redacția în vigoare a art.350 alin.(1) CPP, acestea prevăd că, *“Dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art.332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În acest caz, dispozițiile art.332 alin.(6) se aplică în mod corespunzător”*.

Totodată, potrivit art.332 alin.(6) din același cod, în formula propusă de proiect, *“Concomitent cu încetarea urmăririi penale pe motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, amnistie ori decesului făptuitorului, instanța examinează chestiunile privind confiscarea specială sau extinsă a bunurilor, în ședință de judecată, cu participarea obligatorie a procurorului și cu citarea proprietarului bunului sau a persoanelor ale căror drepturi sau interese pot fi afectate și cărora li se solicită să depună o referință. Neprezentarea părților legal citate nu împiedică examinarea chestiunilor privind confiscarea*

specială sau extinsă.”

Respectiv, în vederea asigurării coerenței juridice a normelor aplicabile, este necesară ajustarea modificărilor propuse la art.106/1 alin.(8) din Codul penal, conform modificărilor propuse la art.350 alin.(1) din Codul de procedură penală.

Recomandări:

Recomandăm ajustarea modificărilor propuse la art.106/1 alin.(8) din Codul penal, conform modificărilor propuse la art.350 alin.(1) din Codul de procedură penală. În acest se propune ca exemplu propune următorul cuprins: „(8) Confiscarea extinsă se dispune și în cazul când urmărirea penală în privința persoanei sau procesul penal la faza de judecată se încetează dacă a intervenit termenul de prescripție, decesul făptuitorului sau aplicată amnistia”.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

- 2 -

Art.II pct.2 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

2. La articolul 53 alineatul (1) punctul 8) se completează cu textul „ , precum și asupra confiscării bunurilor sechestrate, dacă există bunuri puse sub sechestrul”.

Obiecții:

Utilizarea expresiei “*dacă există bunuri puse sub sechestrul*” conform modificărilor propuse la art.53 alin.(1) pct.8) din proiect, este neconcludentă în conținutul acesteia, deoarece procurorul își expune părerea în debaterile judiciare asupra confiscării bunurilor, indiferent dacă acestea sunt sechestrate sau nu.

Recomandări:

Recomandăm excluderea textului „*sechestrate, dacă există bunuri puse sub sechestrul*”.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 3 -

Art.II pct.8 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

8. La articolul 203 [...]

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Actele procedurale definitive de punere și de scoatere a bunurilor de sub sechestrul, în termen de 10 zile de la emitere, se transmit pentru evidență Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale de către procuror.”

Obiecții:

Stabilirea caracterului definitiv al actelor procedurale de punere și scoatere a bunurilor de sub sechestrul generează posibilitatea tergiversării expedierii acestor acte pentru evidență Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale. Se remarcă că, este necesar de ținut o evidență a bunului sechestrat din momentul emiterii ordonanței de punere sub sechestrul până în momentul când bunul fie trece în proprietatea statului, fie este restituit victimei sau posesorului legal.

Totodată, întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderii elementelor de coruptibilitate, este necesar de a face claritate asupra modului de ținere a evidenței a actelor procedurale menționate supra de către Agenție. Lipsa unor astfel de reglementări poate duce la discreția periculoasă a responsabilului de a dezvolta reguli procedurale convenabile propriilor sale interese.

Recomandări:

La alin.(3) al art.203 propus de proiect, recomandăm excluderea cuvântului "definitiv".

Totodată, recomandăm completarea art.203 cu un nou alineat care va avea următorul cuprins: "(4) Actele procedurale de punere și de scoatere a bunurilor de sub sechestru urmează să conțină un număr unic de evidență acordat de ARBI."

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 4 -

Art.II pct.9 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

9. La articolul 204

alineatul (1) după cuvântul „părții civilmente responsabile” se introduce textul „inclusiv pe care părțile le dețin în calitate de beneficiar efectiv”.

Obiecții:

Astfel, examinând redacția în vigoare a art.204 din Cod de procedură penală, aceasta nu acoperă toate cazurile în care sunt urmărite și puse sub sechestru bunurile deținute în calitate de beneficiar efectiv. Această situație generează deficiențe în implementare, ceea ce duce la discreția periculoasă a persoanei responsabile de a dezvolta reguli convenabile propriilor sale interese.

Recomandări:

Recomandăm completarea prin proiect a art.204 Cod de procedură penală cu un alineat nou care va avea următorul cuprins: "(4/2) "În situațiile prevăzute la alin.1-4 din prezentul articol se pot pune sub sechestru și bunurile deținute în calitate de beneficiar efectiv".

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 5 -

Art.II pct.11 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

11. Articolul 206

La alineatul (1) cuvintele „Costul bunurilor” se substituie cu „Valoarea bunurilor”.

Obiecții:

Prin examinarea redacției în vigoare a art.206 alin.(1) Cod de procedură penală în ceea ce privește determinarea valorii bunurilor ce urmează a fi puse sub sechestru, se poate observa că utilizarea expresiei "din localitatea respectivă" în textul normei respective generează dificultăți în aplicare. Cerințele respective s-au dovedit a fi irealizabile în timpul implementării, deoarece nu corespundeau realităților, din cauza

circumstanțelor specifice. În acest sens, este deficil de estimat valoarea bunului ce urmează a fi pus sub sechestrul în cazul în care nu există bunuri similare în localitatea respectivă, ceea ce duce la neevaluarea bunului respectiv.

Potrivit art.1 din Legea nr.989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, prin noțiunea de "evaluare" se înțelege "proces de determinare a valorii obiectului evaluării la o dată concretă, ținându-se cont de factorii fizici, economici, sociali și de altă natură, care influențează asupra valorii."

Recomandări:

Recomandăm completarea la final cu textul ", iar cuvintele "din localitatea respectivă" se exclud".

Factori de risc:

- Norme irealizabile
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 6 -

Art.II pct.12 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

12. Codul se completează cu articolele 206/1 și 206/2 cu următorul cuprins: [...]

"Articolul 206/2. Informarea persoanelor despre punerea bunurilor sub sechestrul [...]

(3) Pentru motive care justifică existența riscului de împiedicare a desfășurării normale a urmăririi penale sau dacă există necesitatea prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni sau a protejării victimelor infracțiunilor, aducerea la cunoștință a hotărârii de punere a bunurilor sub sechestrul poate fi amânată pentru un termen de pînă la 30 de zile de către judecătorul de instrucție, la demersul motivat al procurorului, cu posibilitatea prelungirii motivate a termenului respectiv, însă pînă la terminarea urmăririi penale. Fiecare prelungire a termenului de amînare a aducerii la cunoștință a hotărârii de punere a bunurilor sub sechestrul nu poate depăși 30 de zile."

Obiecții:

Prevederile citate supra instituie atribuția judecătorului de instrucție, la demersul motivat al procurorului, de a prelungi termenul de amânare de aducere la cunoștință persoanei despre punerea bunurilor sub sechestrul. În acest caz, există riscul ca între timp bunul să fie înstrăinat de către subiecții investigațiilor, ceea ce ar putea afecta dreptul de proprietate al cumpărătorului de bună-credință care a procurat bunul respectiv. Mai mult, norma nu oferă o claritate referitor la faptul cum punerea sub sechestrul ar putea împiedica desfășurarea eficientă a urmăririi penale sau de a preveni săvârșirea unei alte infracțiuni ori protejarea victimelor infracțiunilor.

Totodată, formularea propusă generează posibilitatea judecătorului de instrucție/procurorului să promoveze, din motive de corupție, interesele anumitor subiecți ai investigațiilor, prin prelungirea termenului respectiv pe motive formale.

Recomandări:

Recomandăm excluderea alin.(3) din art.206/2 propus de proiect.

Factori de risc:

- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive

Riscuri de corupție:

- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - conflict de interese și/sau favoritism
 - trafic de influență
 - corupere pasivă
 - corupere activă
- Legalizarea actelor de:

- 7 -

Art.II pct.13 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

13. La articolul 207 se completează cu alineatul (1/1) cu următorul cuprins:

„(1/1) Dacă drepturile reale asupra bunului pus sub sechestru sunt supuse înregistrării într-un registru de publicitate organul de urmărire penală, în cazul sechestrului aplicat de acesta, sau procurorul, în cazul sechestrului aplicat de judecătorul de instrucție sau instanța de judecată, expediază imediat către deținătorul sau gestionarul registrului respectiv ordonanța sau, după caz hotărârea cu privire la punerea bunurilor sub sechestru. [...]”

Obiecții:

La alin.(1/1) este reglementat modul de transmitere deținătorului/gestionarului registrului de publicitate a ordonanței sau a hotărârii cu privire la punerea bunurilor sub sechestru, în cazul în care drepturile reale asupra bunurilor respective sunt supuse înregistrării. Constatăm utilizarea cuvântului “ordonanța” și nu a cuvintelor “extrasul ordonanței” în textul normei, ceea ce poate crea situații abuzive la aplicare, manifestate prin scurgerea informațiilor de către deținătorul/gestionarul registrului a unor informații confidențiale privitor la obiectul acțiunii sau măsurii procesuale aplicate, oricare informație care într-un mod sau altul ar putea periclita desfășurarea urmăririi penale. Art.212 alin.(1) Cod de procedură penală stabilește că, “*Materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.*”

Recomandări:

Recomandăm la art.207 alin.(1) propus de proiect de a substitui cuvântul “ordonanța” cu cuvintele “extrasul ordonanței”.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 8 -

Art.II pct.15 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

15. La articolul 207/2 [...]

la alineatul (3) textul „ , doar în cazul bunurilor transmise spre administrare conform art. 229/6” se exclude.

Obiecții:

În formula propusă de proiect, excluderea din art.207/2 alin.(3) a textului “, doar în cazul bunurilor transmise spre administrare conform art. 229/6” va crea situații dificile la aplicare în ce privește valorificarea bunurilor sechestrate, care este asigurată de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale. Valorificarea anticipată este un element al conservării valorii bunurilor sechestrate și presupune că bunul poate fi vândut în cazul în care sunt întrunite anumite condiții. În cazul etapei de administrare a bunurilor, avem acțiunile de depozitare, întreținere și gestionare a acestora și vin ca răspuns la solicitarea de a conserva valoarea bunurilor sechestrate. Este important de menționat că Agenția nu va putea administra un bun pus sub

sechestrului dacă nu va intra în posesia bunului. În acest context autoritatea care pune sub sechestrul un bun trebuie să îl ridice și să îl transmită spre administrare Agenției.

Recomandări:

Recomandăm excluderea din proiect a modificărilor propuse la art.207/2 alin.(3).

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 9 -

Art.II pct.16 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

16. Articolul 208 va avea următorul cuprins:

„Articolul 208. Păstrarea bunurilor puse sub sechestrul [...]

(5) Bunurile puse sub sechestrul care nu au fost ridicate se lasă pentru păstrare proprietarului sau posesorului ori unui membru adult al familiei lui, căruia i-a fost explicată răspunderea penală, prevăzută de art.251 din Codul penal, pentru însușirea, înstrăinarea, substituirea sau tănuirea acestor bunuri și despre aceasta de la el se ia un angajament scris. Organul de urmărire penală poate obliga proprietarul sau posesorul bunului să întreprindă acțiuni necesare pentru păstrarea și administrarea eficientă a bunului sechestrat. În acest caz proprietarul sau posesorul bunului sechestrat răspunde de întreținerea și conservarea valorii bunului.

(6) Bunurile imobile și obiectele cu dimensiuni mari puse sub sechestrul pentru care există riscul sporit de deteriorare și asupra cărora a fost dispusă interdicția de folosire, sunt transmise pentru administrarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale, la demersul procurorului.”

Obiecții:

Cu referire la norma propusă la art.208 alin.(5), aceasta lasă la latitudinea ofițerului de urmărire penală de a obliga sau nu proprietarul/posesorul să întreprindă acțiuni necesare pentru păstrarea și administrarea eficientă a bunului sechestrat.

Astfel, utilizarea cuvântului “poate” la art.208 alin.(5) potrivit proiectului, conferă normei caracter coruptibil, ori utilizarea acestuia în textul normei analizate are sensuri multiple care rezidă în discreția ofițerului de urmărire penală de a utiliza formulările permissive ale competențelor sale, după bunul plac, astfel încât să evite realizarea obligațiilor ce ar trebui să le revină. Caracterul relativ al acestor prevederi, generează un impact negativ la implementare, deoarece există riscul ca subiectul responsabil să aplice norma discreționar reieșind din interesele/scopurile urmărite la revocarea actului de constatare.

La fel, este necesară excluderea normei propuse la art.208 alin.(6), deoarece bunele practici internaționale în domeniu nu prevăd astfel de activități și, în plus, acestea ar implica costuri foarte mari și exagerate la aplicare, ceea ce ar putea duce la imposibilitatea punerii în aplicare a prevederilor, în special dacă ar fi vorba despre preluarea bunurilor imobile în administrare până a avea o hotărâre de condamnare. Spre exemplu, în Franța au fost doar câteva cazuri și se referă doar la bunuri care fac parte din patrimoniul cultural.

În acest sens, un exemplu relevant ar fi în cazul bunurilor imobile, asupra cărora a fost dispusă interdicția de folosire și procurorul a dispus transmiterea acestora în administrarea Agenției de Recuperare a Bunurilor Infractionale. În această situație, este important de menționat că, indiferent dacă bunul este utilizat sau nu, totuși se vor plăti anumite servicii comunale, va fi necesară asigurarea protecției bunului prin contractarea unor servicii de pază, deplasarea la fața locului ori de câte ori va necesar etc. Toate acestea implică costuri semnificative pe întreaga durată a aplicării interdicției, care poate fi una de lungă durată.

Un alt aspect care denotă coruptibilitatea normei propuse este riscul ca procurorul să abuzeze de aceste prevederi pentru a dispune transmiterea în administrarea Agenției a bunurilor imobile sau obiectelor cu dimensiuni mari puse sub sechestru și asupra cărora a fost dispusă interdicția de folosire, la discreția sa, în funcție de scopul/interesul urmărit într-un caz sau altul.

Recomandări:

La art.208 alin.(5), recomandăm revizuirea/excluderea cuvântului „poate”, astfel încât să fie excluse oportunitățile de manifestare a comportamentului discreționar de către responsabilii de aplicare a acestei norme.

La art.208 alin.(6), recomandăm excluderea modificărilor propuse de proiect.

Factori de risc:

- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Lipsa/insuficiența transparenței funcționării entităților publice

Riscuri de corupție:

- Generale
- Încurajarea sau facilitarea actelor de:
 - corupere activă
 - corupere pasivă
 - trafic de influență
 - conflict de interese și/sau favoritism
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu
 - depășire a atribuțiilor de serviciu

- 10 -

Art.II pct.21, 22, 25, 27, 33, art.III pct.3, 4, art.IV pct.2 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

21. Articolul 229/1 va avea următorul cuprins:

„Articolul 229/1. Etapele procesului de recuperare a bunurilor infracționale

„Procesul de recuperare a bunurilor infracționale se desfășoară în următoarele etape:

1) urmărirea, identificarea bunurilor infracționale și acumularea probelor; [...]

22. La articolul 229/2

În denumirea articolului după cuvântul „Urmărirea” se completează cu textul „... identificarea” [...] alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul urmăririi penale cu privire la una sau mai multe infracțiuni, cu excepția infracțiunilor ușoare, dintre care cel puțin una este prevăzută la art. 140¹–142, 144, 158, 164, 165, 165/1, 166/1, 167, 168, 171 alin. (1) lit. a) și alin. (3) lit. b), 172 alin. (1) lit. a) și alin. (3) lit. a), 173–175/1, 181/2–181/3, 206, 208–208/2, 217/1–217/3, 220, 220/1, 223, 224, 227–229, 230, 236, 237, 239–240, 242/1–244, 245–246/1, 248–249, 250/1, 259–260/6, 260/8, 275, 278–280, 283, 284, 289/1, 290, 292, 295–295/2, 324–329, 330/2, 332–335/1, 342–343, 352/1 și 362/1 din Codul penal, precum și în cazul infracțiunilor comise cu folosirea situației de serviciu prevăzute la art. 190 și 191 din Codul penal, organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărirea bunurilor infracționale, precum și acumularea probelor cu privire la acestea, în condițiile art.258 din prezentul cod.” [...]

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărește și identifică bunurile și în condițiile art.229/5 alin.(4).” [...]

25. Articolul 229/5 va avea următorul cuprins:

„Articolul 229/5. Executarea efectivă a hotărârii privind recuperarea bunurilor infracționale

(1) Hotărârile de confiscare a bunurilor infracționale se execută de către Serviciul Fiscal de Stat în

condițiile legii. [...]

(3) Organul care pune în executare hotărârea privind recuperarea bunurilor infracționale informează procurorul despre impedimentele sau imposibilitatea executării hotărârii de confiscare a bunurilor infracționale.

(4) Procurorul dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale efectuarea investigațiilor financiare pentru urmărirea și identificarea bunurilor în vederea executării hotărârii definitive de confiscare, dacă după depunerea unor eforturi rezonabile de către Serviciul Fiscal de Stat nu a fost posibil identificarea bunurilor obiect al confiscării. [...]

27. Articolul 258:

la alineatul (3), după cuvintele „în vederea urmării” se completează cu cuvintele „și identificării”, iar textul „conform art. 229” se exclude. [...]

33. Articolul 468 se completează cu alineatele (1/1) și (3/1) cu următorul conținut:

„(1/1) Hotărârea definitivă privind repararea prejudiciului cauzat statului prin infracțiune, privind confiscarea specială sau confiscarea extinsă se execută de către Serviciul Fiscal de Stat.”

Art.III - Codul de executare al Republicii Moldova nr.443/2004 [...], se modifică după cum urmează: [...]

3. Articolul 293 va avea următorul cuprins:

„Articolul 293. Punerea în executare a confiscării

(1) Hotărârea de confiscare specială și confiscare extinsă a bunurilor se execută de către Serviciul Fiscal de Stat. [...]

4. Codul se completează cu articolele 293/1 și 293/2 cu următorul cuprins:

„Articolul 293/1. Procedura de executare a hotărârii de confiscare specială și confiscare extinsă a bunurilor

(1) În baza hotărârii de confiscare specială și confiscare extinsă a bunurilor, Serviciul Fiscal de Stat începe procedura de executare în modul prevăzut de lege. [...]

Art.VI – Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale [...], se modifică după cum urmează: [...]

2. articolul 5:

la litera a), înainte de cuvintele „efectuarea investigațiilor” se introduce textul „urmărirea și identificarea bunurilor infracționale și acumularea probelor prin”.

Obiecții:

Primo, analizând normele propuse la art.229/1 alin.(1), art.229/2, art.258 Cod de procedură penală, art.5 lit. a) din Legea nr.48/2017, se stabilește că utilizarea textului „*urmărirea, identificarea bunurilor*” indică o incertitudine în prezentarea logică a etapelor de desfășurare a procesului de recuperare a bunurilor infracționale. Prin urmare, proiectul propune ca primă acțiune urmărirea bunurilor infracționale și ca a două acțiune identificarea acestora, ceea ce este lipsit de logică. Or, pentru a putea efectua urmărirea bunurilor infracționale, este necesară identificarea acestui bun.

Secundo, propunerea de modificare a alin.(2) al art.229/2 se impune a fi reexaminată sub aspectul laturii obiective a infracțiunilor. Se menționează că norma indică la infracțiunile prevăzute la art.171 alin.(1) lit.a) și alin.(3) lit.b), art.172 alin.(1) lit.a) și alin.(3) lit.a), art.173–175/1 din Cod penal, care nu sunt generatoare de avantaje economice/venituri ilicite, dar nu menționează de altfel infracțiunile generatoare de aceste avantaje/venituri, respectiv cele prevăzute la art.244/1 - 244/3, art.252, 253 din Cod penal. Ambiguitatea normei respective exclude în așa mod din competența ofițerului de urmărire penală de a dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărirea bunurilor infracționale în cazul infracțiunilor prevăzute la art.244/1 - 244/3, art.252, 253 din Cod penal, precum și acumularea probelor cu privire la acestea, în condițiile art.258 din Cod de procedură penală.

Suplimentar, examinând redacția în vigoare a alin.(3) al art.229/2 Cod de procedură penală, norma respectivă necesită a modificată pentru a oferi claritate prevederilor introduse prin Legea nr.245/2023

pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional). În varianta actuală a textului de lege nu este clar dacă în cadrul investigațiilor financiare paralele desfășurate la faza de judecare a cauzei penale, Agenția poate efectua acțiuni de urmărire penală și măsuri speciale de investigații, având în vedere că aceste instrumente sunt specifice etapei de urmărire penală. Astfel, prin modificările respective se va oferi o claritate asupra competenței pe care o are Agenția la faza de judecare a cauzei penale.

Totodată, cu referire la art.229/2 alin.(4) în coroborare cu art.229/5 alin.(3) și (4), considerăm inoportun aceste modificări în varianta propusă de proiect, deoarece potrivit modificărilor propuse la art.229/5 alin.(1) din Cod de procedura penală, *hotărârile de confiscare a bunurilor infraționale se execută de către Serviciului Fiscal de Stat în condițiile legii.*

Se menționează că Serviciul Fiscal de Stat este autoritatea împuternicită prin lege să exercite calitatea de creditor în situațiile când sumele se încasează în beneficiul statului, are competențe/instrumentele necesare (emiterea ordinelor incaso, evidența conturilor bancare deschise în băncile din Republica Moldova și a conturilor de monedă electronică etc.) și personalul calificat de a efectua urmărirea bunurilor (în cazul executării obligațiilor fiscale), care pot asigura o eficiență maximă în urmărirea și identificarea bunurilor în Republica Moldova, exercită cooperarea internațională cu administrații fiscale din alte state. La fel, este important de indicat că bunurile înstrăinate de Serviciu se transferă direct la bugetul de stat. Considerăm că intervenția Agenției la etapa post condamnare de executare a hotărârii de confiscare poate fi realizată doar pe palierul cooperării internaționale, unde poate furniza informații valoroase cu privire la bunurile de peste hotare ale persoanelor de la care s-a dispus confiscarea.

Totodată, Serviciului i se acordă posibilitatea de a implica Agenția prin modificările operate la art.293/1 alin. (3) Codul de executare (art.III pct.4 din proiect).

Mai mult, utilizarea expresiei "*eforturi rezonabile*" la alin.(4) din art. 229/5 propus de proiect, conferă normei caracter coruptibil, ori utilizarea acestuia în textul normei analizate are sensuri multiple care rezidă în discreția procurorului de a aprecia caracterul "*rezonabil*" al eforturilor depuse de către Serviciu.

În ce privește textul propus pentru art.II pct.25 - alin.(1) al art.229/5, art.II pct.33 - art.468 alin.(1/1) Cod de procedură penală, art.III pct.3 - art.293 alin.(1), art.III pct.4 - art.293/1 alin.(1) Cod de executare, executarea hotărârilor de recuperare a bunurilor infraționale se dispune nu doar ce ține de confiscarea bunurilor, dar și atunci când se cauzează un prejudiciu statului, încasarea amenzilor aplicate conform Codului penal și recuperarea cheltuielilor judiciare, toate fiind recuperate în folosul statului. Respectiv, odată ce Serviciului Fiscal de Stat i se atribuie competențe de executare a hotărârilor de confiscare a bunurilor infraționale, ceea ce presupune că bunurile confiscate trec în folosul statului, este logic ca Serviciul să execute și hotărârile prin care se dispune recuperarea prejudiciului cauzat statului și a cheltuielilor judiciare, precum și încasarea amenzii.

Recomandări:

Pentru a asigura o succesiune logică a ideilor în redarea sensului normelor propuse la art.229/1 alin.(1), art. 229/2, art.258 Cod de procedură penală, art.5 lit.a) din Legea nr.48/2017, este recomandat să se reformuleze și să se substituie textul "*urmărirea, identificarea*" cu textul "*identificarea, urmărirea*" la caz gramatical corespunzător.

La alin.(2) al art.229/2 din proiect, recomandăm excluderea textului "*171 alin.(1) lit. a) și alin. (3) lit. b), 172 alin. (1) lit. a) și alin. (3) lit. a), 173-175/1*", substituirea textului "*242/1-244*" cu textul "*242/1-244/3*" și completarea după textul "*250/1,*" cu textul "*252, 253,*".

La fel, recomandăm excluderea alin.(4) al art.229/2, alin.(3) și (4) al art.229/5, în formula propusă de proiect.

La art.II pct.25 - art.229/5 alin.(1), art.III pct.3 - art.293 alin.(1), art.III pct.4 - art.293/1 alin.(1), se propune completarea normei cu reglementări care vor prevedea competența Serviciului Fiscal de Stat de a executa

inclusiv hotărârile de recuperare a prejudiciului cauzat statului și a cheltuielilor judiciare, precum și de încasare a amenzilor stabilite conform Codului penal.

La art.468 alin.(1), se propune completarea normei cu reglementări care vor prevedea competența Serviciului Fiscal de Stat de a executa inclusiv hotărârile de recuperare a cheltuielilor judiciare și de încasare a amenzilor stabilite conform Codului penal.

Suplimentar, recomandăm completarea pct.22 cu prevederi care modifică alin.(3) al art.229/2 Cod de procedură penală și propunem următorul cuprins: *“la alineatul (3) textul “Rezultatele executării delegației se consemnează în procesul-verbal” se substituie cu textul “În cadrul efectuării investigațiilor financiare paralele la faza judecării cauzei, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale este în drept să efectueze acțiunile de urmărire penală și măsurile speciale de investigație prevăzute de prezentul cod, iar rezultatele executării delegației se consemnează în procesul-verbal de consemnare a rezultatelor investigațiilor financiare paralele conform art.260 și 261 din prezentul cod.”*

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 11 -

Art.II pct.28 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

28. Articolul 274 se completează cu alineatul (3/2) cu următorul cuprins:

„(3/2) Odată cu începerea urmăririi penale cu privire la una sau mai multe infracțiuni dintre care una este de natură să genereze avantaje economice în proporții mari sau infracțiuni săvârșite de un grup criminal organizat ori de o organizație criminală, procurorul dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale efectuarea investigațiilor financiare paralele.”

Obiecții:

Analizând norma propusă, aceasta va majora exponențial volumul de muncă al Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale, fără a avea o viziune clară asupra rezultatului. Or, în majoritatea cazurilor, la etapa incipientă a cauzei penale, încă nu sunt cunoscute bunurile ce urmează a fi urmărite, care sunt subiecții investigați. Mai mult, proiectul deja oferă o soluție în acest sens, completând la noțiunea de investigații financiare paralele cu posibilitatea desfășurării acestor investigații nu doar în privința unor persoane cu statut procesual (bănuț, învinut, inculpat), dar și în cazul infracțiunilor de spălare de bani sau îmbogățire ilicită în lipsa unui statut procesual al subiecților. Practica arată că în cazul acestor infracțiuni există o valoare care poate fi urmărită chiar dacă nu există la acel moment persoana cu statut procesual.

Potrivit modificărilor de la art.6 pct.20/1 propuse de proiect la art.II pct.1, *“ La punctul 20/1) la noțiunea investigații financiare paralele, se exclude textul „în sensul Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”, iar la final se completează cu textul „sau cu scopul identificării și urmăririi bunurilor care fac sau pot face obiectul măsurilor de indisponibilizare și confiscare în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 243 și 330/2 din Codul penal”.*

Recomandări:

Recomandăm excluderea pct.28 din proiect.

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Atribuții excesive, improprii sau contrare statutului entității publice ● Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Generale
---	--

- 12 -

Art. II pct. 30 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

30. La articolul 296 alineatul (2/1) va avea următorul cuprins:

„(2/1) Dacă la urmărirea penală au fost puse sub sechestru bunuri, în partea de expunere a rechizitoriului se includ informații despre:

d) locul de păstrare a bunului pus sub sechestru.”

Obiecții:

Conform prevederilor propuse la lit.d) al art.296 alin.(2/1), procurorul este obligat să indice în rechizoriu informația despre locul de păstrare a bunului pus sub sechestru. În formula propusă, proiectul nu garantează confidențialitatea locului de păstrare a bunurilor de către autoritățile publice. Prin urmare, pentru a preveni apariția unor situații în care persoanele interesate să abuzeze de drepturile lor, invocând caracterul lacunar al prevederilor propuse, este esențial să se includă în rechizoriu informații despre autoritatea sau persoana responsabilă de păstrarea bunului.

Recomandări:

La art.296 alin.(2/1) lit.d) de completat cu textul *“ori autoritatea sau persoana ce păstrează bunul”*.

Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> ● Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive ● Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> ● Generale
---	--

- 13 -

Art. II pct. 36 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

36. Se completează cu articolul 471/2 cu următorul cuprins:

„Articolul 471/2. Modul de soluționare a cazurilor prevăzute la art. 469 alin.(1) pct.17/3)

(1) În cazul în care în procesul de executare a hotărârii judecătorești de confiscare a bunurilor se constată că bunurile au fost transferate fictiv către o terță persoană sau dobânditori de re-credință, precum și în cazul terților care știau sau ar fi trebuit să știe că scopul transferului a fost evitarea confiscării, procurorul înaintează demers în instanța de judecată pentru soluționarea modului de punere în executare a hotărârii judecătorești de confiscare.

(2) La examinarea demersului procurorului privind soluționarea chestiunilor privind executarea hotărârilor judecătorești referitor la confiscarea specială sau confiscarea extinsă a bunurilor, este obligatorie participarea organului care pune în executare hotărârea precum și proprietarul bunului.

(3) Confiscarea bunurilor din contul persoanelor indicate la alin. (1), este posibil dacă instanța a stabilit, că:

a) transferul sau achiziția a avut loc în mod gratuit sau în schimbul unei sume de bani care este în mod clar disproporționată în raport cu valoarea de piață a bunului;

b) bunurile au fost transferate unor persoane aflate în legătură strânsă, rămânând în același timp

sub controlul efectiv al făptuitorului.

(4) Dispozitivul încheierii trebuie să conțină soluția adoptată în temeiul art. 106, după caz art. 1061 din Codul penal, cu indicarea bunurilor ce urmează a fi confiscate, alte chestiuni ce au importanță pentru executarea măsurii de siguranță, precum și modul și termenul de atac al încheierii.”

Obiecții:

Deși norma prevede ca noțiune *“bunurile transferate fictiv”*, proiectul nu conține reglementări exprese în acest sens. Alin.(1) al art.471/2 Cod de procedură penală din proiect se referă la competența procurorului de a înainta un demers în instanța de judecată pentru soluționarea modului de punere în executare a hotărârii judecătorești de confiscare, în cazul în care în procesul de executare se constată că bunurile au fost transmise fictiv către o terță sau dobânditori de rea-credință, fără a explica în ce mod procurorul va aprecia dacă tranzacția a fost fictivă sau nu, care sunt criteriile și standardul de probă pentru a dovedi că această tranzacție este fictivă. Nu este clar conceptul tranzacției fictive. Or, legislația civilă care reglementează obligațiile contractuale civile nu operează cu termenul *„fictiv”*. Respectiv, prevederea generează incertitudinea mecanismului de realizare al determinării caracterului fictiv al tranzacțiilor.

Totodată, prevederile alin.(1) contravin celor propuse de proiect la art.229/5 alin.(1) Cod de procedură penală, care stabilește că hotărârile de confiscare a bunurilor infracționale se execută de către Serviciul Fiscal de Stat. Respectiv, norma necesită a fi completată cu prevederi care stabilesc inclusiv competența Serviciului de a înainta în instanța de judecată un demers pentru soluționarea modului de punere în executare a hotărârii judecătorești de confiscare.

În consecință, odată ce alin.(1) stabilește autoritățile cu competențe de a înainta în instanța de judecată demers privind soluționarea chestiunilor privind executarea hotărârilor judecătorești, este inoportun prevederea repetată a acestor subiecți în alin.(2) al aceluiași articol. Respectiv, este necesar de a exclude cuvântul *“procuror”* din acest alineat.

Cât privește participarea obligatorie a proprietarului bunului în instanța de judecată la examinarea demersului prevăzut la alin.(1), prevederile alin.(2) sunt formulate confuz în acest sens. Nu este clar ce se întâmplă dacă proprietarul nu se prezintă neîntemeiat la ședința de judecată sau a cerut examinarea în lipsa sa ori comunică instanței motivele neprezentării, iar instanța le consideră întemeiate. Lipsa unor reglementări clare ale aspectelor date poate admite încălcarea dreptului proprietarului de acces liber la justiție și la apărare, consfințite de art.20, 26 din Constituția Republicii Moldova.

Accesul liber la justiție este consacrat, ca drept fundamental, prin articolul 20 din Constituție, prin articolul 6 §1 din Convenția Europeană și prin articolul 14 §1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. În Constituție, accesul liber la justiție este conceput ca un drept al fiecărei persoane la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care îi violează drepturile, libertățile și interesele legitime, garantându-se că exercitarea acestui drept nu poate fi îngrădită prin nici o lege.

Cuvântul *“dacă”* utilizat în textul normei propuse la alin.(3) al aceluiași articol limitează dreptul instanței de judecată de a confisca bunurile din contul terței persoane sau dobânditorului de rea-credință, prin stabilirea doar a două situații prevăzute la lit.a) și b), excluzând astfel și alte situații pe care instanța le poate aprecia ca fiind justificate pentru admiterea demersului menționat supra. Or, instanța de judecată judecând demersul, verifică legalitatea și temeinicia acestuia pe baza probelor examinate, ținând seama, după caz, de opinia părților expuse în ședință, dacă au participat la ea, și se pronunță asupra motivelor invocate în demers.

La fel, utilizarea cuvântului *“încheiere”* în textul normei propuse la alin.(4) al aceluiași articol atribuie un alt înțeles acestui act judecătorec. În acest sens, în sensul art.6 pct.21) prin noțiunea de *“încheiere”* se înțelege *“hotărâre adoptată de către instanța de judecată pînă la darea sentinței sau deciziei”*. Din analiza definiției respective, cât și conform prevederilor proiectului și legislației penale per ansamblu, confiscarea bunurilor

infraționale se dispune printr-un act judecătoresc care are denumirea de "hotărâre". Potrivit art.229/4 din Cod de procedură penal, "Confiscarea specială și confiscarea extinsă a bunurilor infraționale, precum și repararea prejudiciilor cauzate prin infracțiuni se dispun prin hotărârea instanței de judecată în condițiile prezentului cod și ale Codului penal."

Recomandări:

La alin.(1) al art.471/2 propus de proiect, recomandăm excluderea cuvântului "fictiv" și completarea după cuvântul "procurorul" cu cuvintele „sau Serviciul Fiscal de Stat”.

La alin.(2) al art.471/2 propus de proiect, recomandăm excluderea cuvântului "procurorului" și completarea cu prevederi privind examinarea demersului privind soluționarea chestiunilor privind executarea hotărârilor judecătorești referitor la confiscarea specială sau extinsă a bunurilor, în lipsa proprietarului bunului în cazul în care acesta nu se prezintă neîntemeiat la ședința de judecată sau a cerut examinarea în lipsa sa ori comunică instanței motivele neprezentării, iar instanța le consideră întemeiate (spre exemplu se propune completarea cu textul care stabilește că neprezentarea sau refuzul neîntemeiat a proprietarului citat legal nu împiedică examinarea demersului, iar în cazul în care proprietarul solicită amânarea dacă are motive întemeiate pentru neprezentare și nu solicită examinarea în lipsa lui, ședința de judecată poate fi amânată o singură dată).

La alin.(3) al art.471/2 propus de proiect, recomandăm reexaminarea acestuia prin prisma comentariilor expuse supra, astfel încât să nu se limiteze judecarea demersului menționat supra doar la două situații descrise.

La alin.(4) al art.471/2 propus de proiect, recomandăm de a substitui cuvântul "încheierii" cu cuvântul "hotărârii".

Factori de risc:

- Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect
- Utilizarea neuniformă a termenilor
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale
- Legalizarea actelor de:
 - abuz de serviciu

- 14 -

Art.II pct.44 potrivit proiectului de lege

Art. II – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 [...], se modifică după cum urmează: [...]

44. [...] Articolul 5594. Transmiterea spre recunoaștere și punerea în executare a hotărârii judecătorești naționale de confiscare a bunurilor care se afla peste hotarele țării

(1) La demersul organului care pune în executare hotărârea judecătorească, Ministerul Justiției inițiază procedura de recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești definitive naționale de confiscare a bunurilor care se afla peste hotarele țării.

(2) În cazul în care bunurile supuse confiscării au fost indisponibilizate în cadrul procesului penal, cererea de recunoaștere și executare se transmite către Ministerul Justiției de instanța judecătorească care a adoptat hotărârea de confiscare a bunurilor care se află peste hotarele țării.

(3) Hotărârea judecătorească de confiscare se transmite spre recunoaștere statului străin unde:

a) sunt motive întemeiate să se considere că persoana fizică sau juridică față de care a fost adoptată hotărârea deține bunuri sau venituri, atunci când hotărârea are ca obiect confiscarea unei sume de bani;

b) sunt motive întemeiate să se considere că bunurile care sunt supuse confiscării se află în străinătate, atunci când hotărârea are ca obiect un bun sau o parte dintr-un bun.

(4) În cazul în care nu sunt identificate circumstanțele prevăzute la alin. (3) hotărârea

judecătorească de confiscare se transmite spre recunoaștere statului în care domiciliază sau își are sediul persoana fizică sau juridică a cărei bunuri sunt supuse confiscării.”

Obiecții:

Analizând prevederile propuse de proiect la art.559/4 Cod de procedură penală, acestea se referă doar la confiscare, nefiind clar modul de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării.

La fel, este neclară utilizarea expresiei *„unei sume de bani”* la lit.a) din alin.(3) al aceluiași articol. În acest sens, se remarcă că în legislația națională se utilizează termenul de *„confiscare a contravalorii bunurilor care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse”*. Ca urmare se prezumă că autorul se referă la confiscarea prin echivalent (value based confiscation).

Recomandări:

Recomandăm reexaminarea normei propuse la art.559/4 și completarea proiectului cu prevederi privind modul de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării.

La fel, la lit.a) din alin.(3) al aceluiași articol, recomandăm de a substitui cuvintele *„unei sume de bani”* cu cuvintele *„contravalorii bunurilor care fac obiectul confiscării speciale sau confiscării extinse”*.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 15 -

Art.IV pct.10 potrivit proiectului de lege

Art. IV – Legea nr.371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală [...], se modifică după cum urmează: [...]

10. Se completează cu articolul 113/1 cu următorul cuprins:

„Articolul 113/1. Dispunerea de bunurile confiscate [...]

(3) În lipsa unui acord cu statul solicitant, dacă valoarea bunurilor recuperate în urma executării hotărârii străine de confiscare, după deducerea cheltuielilor este:

- a) mai mică de 10 000 de euro, această sumă revine statului Republica Moldova;
- b) mai mare de 10 000 de euro, jumătate din această sumă se transferă statului solicitant.

Obiecții:

Norma propusă de proiect la art.113/1 alin.(3) din Legea nr.371/2006 contravine celei formulate de proiect la art.559/3 alin.(4) Cod de procedură penală, privind modul în care bunurile confiscate revin statului în lipsa unui acord cu statul solicitant. Astfel, conform modificărilor propuse la Legea nr.371/2006 proiectul stabilește anumite condiții pentru realizarea acestui mecanism, prin stabilirea cuantumului cheltuielilor, pe când art.559/3 alin.(4) Cod de procedură penală reglementează la general, fără a stabili careva cerințe exhaustive în acest sens. În final, norma creează premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei *„convenabile”* care se va aplica într-o situație concretă.

Recomandări:

Recomandăm de a analiza suplimentar normele citate supra, astfel încât să fie exclus sensul contradictoriu al acestora.

Factori de risc: ● Concurența normelor de drept	Riscuri de corupție: ● Generale
---	---

- 16 -

Art.VI pct.1 potrivit proiectului de lege

Art.VI – Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale [...], se modifică după cum urmează:

1. Articolul 2

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Prezenta lege se aplică în cazul infracțiunilor prevăzute în art.229/2 din Codul de procedură penală.” [...]

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Prezenta lege se aplică în cadrul procedurii de executare a hotărârilor de confiscare și de reparare a prejudiciului cauzat de infracțiune statului.”

Obiecții:

Pentru a nu admite interpretări abuzive la aplicare, norma propusă la art.2 alin.(2) trebuie să fie clar și precisă. În acest caz, trimiterea la art.229/2 Cod de procedură penală este una generală, fiind necesară specificarea exactă a alineatului care prevede infracțiunile, în cazul cărora se aplică reglementările Legii nr. 48/2017. Potrivit proiectului, alin.(2) al art.229/2 stabilește exhaustiv infracțiunile, în cazul cărora organul de urmărire penală dispune, prin delegație, Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale urmărirea bunurilor infracționale, precum și acumularea probelor cu privire la acestea.

Totodată, potrivit alin.(5) al art.2 din proiect, domeniul de aplicare al Legii nr.48/2017 se restrânge doar la procedurile de executare a hotărârilor de confiscare și de reparare a prejudiciului cauzat de infracțiune statului. Acest fapt contravine înțelesului noțiunii de *“investigații financiare paralele”* definit în art.6 pct. 20/1) din Cod de procedură penală, potrivit *“investigații financiare paralele - totalitatea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și/sau a acțiunilor prevăzute în Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale desfășurate cu scopul acumulării probelor referitoare la bănuț, învinuit, partea civilmente responsabilă, inculpat sau condamnat, la patrimoniul acestora și bunurile pe care le dețin în calitate de beneficiar efectiv, în sensul Legii nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, la patrimoniul proprietarului și administratorului bunurilor deținute de bănuț, învinuit, partea civilmente responsabilă, inculpat sau condamnat în calitate de beneficiar efectiv, în vederea recuperării bunurilor infracționale”*.

Recomandări:

La art.2 alin.(2) din proiect, recomandăm substituțirea textului *“art.229/2”* cu textul *“art.229/2 alin.(2)*.

La art.2 alin.(5) din proiect, recomandăm reexaminarea normei conform comentariilor expuse supra. Opțional, se propune completarea cuvintelor *“se aplică”* cu cuvântul *“și”*.

Factori de risc: ● Norme de trimitere defectuoase ● Concurența normelor de drept ● Lipsa/insuficiența transparenței funcționării entităților publice	Riscuri de corupție: ● Generale
--	---

Art.VI pct.4 potrivit proiectului de lege

Art.VI – Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale [...], se modifică după cum urmează: [...]

4. Se completează cu articolele 9/1 și 9/2 cu următorul cuprins: [...]

"Articolul 9/2. Acumularea informației [...]

(4) Instituțiile financiare prezintă Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale:

- a) datele de identificare (numele, prenumele, IDNP, adresa) ale persoanelor care dețin conturi bancare;
- b) datele despre conturi bancare.

(5) Solicitarea informației prevăzută în prezentul articol se înaintează de către șeful Agenției de Recuperare a Bunurilor Infraționale.

(6) Angajații responsabili ai furnizorului de servicii au obligația de a nu divulga informațiile devenite cunoscute ca urmare a acumulării informațiilor, pentru care se ia un angajament scris în acest sens."

Obiecții:

Primo, cu referire la formula propusă de proiect la alin.(4) al art.9/2 din Legea nr.48/2017, la moment cadrul legal în domeniu asigură obținerea informațiilor de la instituțiile financiare și obligația de a nu divulga datele. În cazul adoptării normelor repective, există riscul limitării Agenției de Recuperare a Infraționilor de a obține informațiile necesare pentru investigațiile financiare.

Secundo, prevederile propuse la alin.(5) al art.9/2 din Legea nr.48/2017 nu sunt necesare, odată ce alin.(2) al aceluiași articol reglementează modul în care Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale are dreptul să solicite documentele/informațiile necesare pentru realizarea investigațiilor financiare. Respectiv, stabilirea expresă prin lege a subiectului caruia îi revine competența de a înainta solicitarea, la caz șefului Agenției, nu este oportună. Or, Agenția este o subdiviziune a Centrului Național Anticorupție, autoritate care stabilește propriile reguli de întocmire a documentelor, de coordonare/semnare a acestor.

În ce privește alin.(6) al art.9/2 din Legea nr.48/2017, acesta la fel se impune de a fi exclus, deoarece reglementări similare există în art.14 al Legii nr.48/2017, care stabilește limitarea acțiunii secretelor apărute de lege.

Recomandări:

Recomandăm excluderea normelor precitate supra.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.VI pct.5 potrivit proiectului de lege

Art.VI – Legea nr.48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale [...], se modifică după cum urmează: [...]

5. Articolul 10:

se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins: [...]

la alineatul (2) după cuvintele „bunurilor infraționale” se completează cu textul „în vederea conservării”.

Obiecții:

Expresia "în vederea conservării" limitează capacitatea de aplicare a legii în vederea asigurării recuperării bunurilor infraționale. În context, potrivit art.2 lit.c) din Decizia-cadru 2003/577/JAI a Consiliului din

22.07.2003 privind executarea în Uniunea Europeană a ordinelor de înghețare a bunurilor sau a probelor, "ordinul de înghețare" înseamnă "orice măsură luată de o autoritate judiciară competentă a statului emitent pentru a împiedica în mod provizoriu orice operație de distrugere, transformare, deplasare, transfer sau înstrăinare a unui bun care poate face obiectul unei confiscări sau a unui element de probă".

Recomandări:

Recomandăm excluderea normei precitate supra.

Factori de risc:

- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Ministrul Justiției și are drept scop fortificarea mecanismului de urmărire și identificare a bunurilor infracționale pentru a sprijini organele responsabile de confiscare și executare efectivă a acestora, precum și asigurarea măsurilor de gestionare și planificare a activelor, prin alinierea cadrului normativ național la standardele legislației UE.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Codului penal, Codului de procedură penală, Codului de executare, Legii nr.371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, Legii nr.59/2012 privind activitatea specială de investigații, Legii nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

Proiectul promovează interesul public privind perfecționarea cadrului normativ prin alinierea la standardele legislației UE a mecanismului de recuperare a bunurilor infracționale.

Însă, în urma analizei proiectului de lege, se constată că amendamentele propuse denotă unele deficiențe, manifestate prin lipsa reglementărilor privind aplicarea instituției confiscării extinse în cazul încetării procesului penal în faza judecării cauzei, utilizarea expresiilor "dacă există bunuri puse sub sechestru", "urmărirea, identificarea bunurilor", "eforturi rezonabile", "încheiere", "unei sume de bani", a cuvântului "ordonanța" și nu a cuvintelor "extras din ordonanță", reglementarea lacunară a modului deținere a evidenței a actelor procedurale de către Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale, privind valorificarea bunurilor sechestrate, care este asigurată de către Agenție, precum și a modului de trimitere spre recunoaștere și punere în executare a hotărârii judecătorești naționale de recuperare a prejudiciului cauzat statului atunci când bunurile se află peste hotarele țării și a modului în care bunurile confiscate revin statului în lipsa unui acord cu statul solicitant.

La fel, proiectul nu oferă o claritate referitor la faptul cum punerea sub sechestru ar putea împiedica desfășurarea eficientă a urmăririi penale sau de a preveni săvârșirea unei alte infracțiuni ori protejarea victimelor infracțiunilor, nu reglementează competența Serviciului Fiscal de Stat de a executa hotărârile prin care se dispune recuperarea prejudiciului cauzat statului și a cheltuielilor judiciare, precum și încasarea amenzii conform Codului penal, normele formulate nu garantează confidențialitatea locului de păstrare a bunurilor de către autoritățile publice, nu este clar ce se întâmplă dacă proprietarul nu se prezintă la ședința de judecată.

Prin urmare, proiectul de decizie conține factori de risc și riscuri de corupție, fiind recomandabil revizuirea acestuia prin prisma obiectivelor și recomandărilor prezentate în prezentul raport de

expertiză anticorupție.

28.06.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ , Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2024.06.28 16:50:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

